

ELŐTERJESZTÉS

Szarvas Város Önkormányzatának Képviselő-testülete
2023. december 14-i ülésére

Tárgy: Régészeti feladatellátás 2024. évtől

Melléklet: beszámoló

3x 1

Tisztelt Képviselő-testület!

A régészet a Tessedik Sámuel Múzeum alaptevékenységei közé tartozik, a régész-muzeológus foglalkoztatása a működési engedély és a vonatkozó jogszabályok alapján kötelező.

Az alapfeladathoz piaci alapon működő tevékenységek is tartoznak: a beruházások során feltárások, megfigyelések, leletmentések zajlanak. 2017-től erre kiépült egy régészeti bázis, ingatlannal, gépjárművekkel és a régész munkáját segítő technikusokkal.

A régészeti bázis költségei (bér és járulék, dologi kiadások) közel 9 millió Forintot tesznek ki. A bevétel összege a beruházások, megrendelések számától függ, tehát évről-évre változó.

A korábbi prosperáló éveket követően 2023-ban a kiadások már jelentősen meghaladják a bevételeket (noha erre a korábbi pénzmaradványból még van fedezet), 2024-ben viszont már egyértelműen veszteség prognosztizálható.

A múzeum igazgatója a Képviselő-testület novemberi ülésén számolt be a régészeti tevékenység 2023. I-X. havi eredményéről, ahol azt a feladatot kapta, hogy a decemberi ülésen tegyen javaslatot a tevékenység piaci alapú részének fenntartására vagy felszámolására.

Az erről szóló beszámoló az előterjesztés mellékletét képezi. Egyértelműen látszik, hogy a régészeti bázis fenntartása szakmailag indokolt, pénzügyileg viszont várhatóan veszteséges, és nincs garancia arra, hogy ebben az elkövetkezendő 1-2 évben fordulat következne be.

Lehetőségként felmerül, hogy a munkavállalók vállalkozóként folytatják tovább a tevékenységet: bérlik az épületet, a gépjárművet és a piacról szereznek bevételt.

Mindezen szempontokat figyelembe véve kérjük a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy döntsenek a piaci alapon történő régészeti tevékenység további sorsáról.

Határozati javaslat:

Szarvas Város Önkormányzatának Képviselő-testülete úgy dönt, hogy a Tessedik Sámuel Múzeum régészeti bázisához kapcsolódó, piaci alapon történő régészeti feladatellátást 2024. évtől nem kívánja finanszírozni, tekintettel annak nem rentábilis működésére. Az érintett munkavállalóknak felajánlja a lehetőséget, hogy az intézménnyel szerződéses viszonyban, vállalkozóként folytassák tevékenységüket. A Képviselő-testület utasítja a múzeum igazgatóját, hogy a határozatban foglaltakról értesítse az érintett munkavállalókat, döntésükről pedig tájékoztassa a fenntartót.

Felelős: Babák Mihály polgármester

Dr. Melis János címzetes főjegyző

Boross Árpád Bence intézményfelügyeleti igazgató

Roszik Zoltán igazgató

Határidő: 2023. december 31.

Szarvas, 2023. december 5.

Dr. Melis János
címzetes főjegyző

pelevezési ellenőrzés
2023 DEC 08.

*2017-2023. évi évközlésben pelevési ellenőrzés
sorolbna került a régészeti feladatokról
Ellenőrzve*

2023 DEC 08.

TESTÜLET ELÉ TERJESZTHETŐ!

2023 DEC 08.

Az előterjesztést készítette: Horváthné Dr. Kepenyés Edit aljegyző
Boross Árpád Bence intézményfelügyeleti igazgató

Tessedik Sámuel Múzeum és Szárazmalom, Városi Könyvtár

5540 Szarvas, Vajda Péter u.1.
Tel.: 06 66 216 608
E-mail:muzeum@szarvas.hu
szarvasimuzeum@gmail.com
Honlap: szarvasimuzeum.hu

Iktatószám: Mú196/2023

Tárgy: Régészeti feladatellátás 2024

Babák Mihály
Polgármester Úr
részére

Tisztelt Polgármester Úr!

A Tessedik Sámuel Múzeum és Szárazmalom, Városi Könyvtár Múzeum feladatai között szerepel a régészeti gyűjtemény szakszerű kezelése, a gyűjtőterületén lévő régészeti feltárások, megfigyelések, leletmentések elvégzése, kiállítások szervezése, bemutatása, szakmai tanulmányok készítése. Ez a alapfeladat alapvetően egy régész munkakörét jelenti.

2017-ben az M44 gyorsforgalmi autópályát építése miatti régészeti feltárások lehetővé tették egy régészeti bázis kialakítását és felszerelését. Emellett sikerült egy pénzügyi tartalékot képezni a további régészeti feladatok elvégzésére. Ennek következtében a M44 utómunkálatainak elvégzése, - mint leltározás, restaurálás, kiállítás- mellett sikerült 2020-2021-ben több nagyobb értékű régészeti feltárásban részt venni a megfigyelések és kisebb munkák mellett. Ezek a bevételek segítették a két tovább foglalkoztatott a régész (Imre Mihályné), illetve a régésztechnikus (Szrnka Attila) alkalmazását. 2022-en a beruházások elmaradása, az nehezebb gazdasági helyzet miatt nem voltak olyan lehetőségek a gyűjtőterületünkön, ahol kiegészíthettük volna régészeti bevételeinket. Illetve amelyek voltak ott az érdekvéonyesítés képességünk miatt nem értünk el sikereket, de ezek már politikai szinten dőlnek el sajnos.

Ennek ellenére a régész feladatok mellett hatalmas munkát végeztek 2023-ban is munkatársaink. Nélkülük nem lehetett volna megvalósítani a Munkácsy Most kiállítást sem, hiszen mindenki máshoz hasonlóan elláttak terem őrzési feladatokat, illetve segítették a pénztárosok munkáját. Részt vesznek a Múzeum mindennapi munkájában is, hiszen segítenek múzeumpedagógiai feladatok ellátásában, nem régészeti kiállítások megvalósulásában, az egy szem múzeumi gondnoknak segítenek a telephelyek és múzeum karbantartásában, a hétfégi ügyelet ellátásában folyamatosan segítik a Múzeum működését.

Emellett persze elvégezték régészeti feladataikat is, hiszen több év alatt legalább 1500 képet digitalizáltak, 50.000 leletről készítettek fotóanyagot. Csak az idei évben feldolgoztak több leletanyagot, melynek eredményeként 4 lelőhelyről 1143 tételszámon 1262 tárgyat leltároztak be. Ezen felül a régebbi leltározott anyagból 677 tételszámon 1661 tárgyat vittek fel a Huntéka szerverére is, illetve ugyanide még 236 darab fotót is feltöltöttek.

A két munkatárs költsége a következő:

	Havi bér	Járulék	Összesen	Éves Bér	Éves Járulék	Összesen
Régész	323.800. Ft	42.094. Ft	365.894. Ft	3.885.600. Ft	505.128. Ft	4.390.728. Ft
Régésztechnikus	310.400. Ft	40.325. Ft	350.725. Ft	3.724.800. Ft	484.224. Ft	4.209.024. Ft

A kettő összege: 8.599.752.Ft. Az idei dologi kiadások szeptember 30-ig 1.635.749. Ft. Ez a költség eddig a régészeti bevételekből és tartalékokból finanszírozta az intézmény a régészeti alszámlán meglévő bevételekből. Azaz nem kellett hozzá plusz fenntartói támogatás!

2023. január → ? hónap?

Kiadás	Régészet			e Ft
	Eredeti ei.	Mód. Ei.	teljesítés	%
személyi juttatás	8 183	8 183	6 471	79%
munkaadókat terh.jár.	1 008	1 008	864	86%
dologi kiadás	4 412	7 357	1 636	22%
beruházás	0	0	0	0%
összes kiadás	13 603	16 548	8 971	54%

Bevétel	Régészet			e Ft
	Eredeti ei.	Mód. Ei.	teljesítés	%
előző évi maradvány	7 000	9 945	9 945	100%
Működési bevétel	6 602	6 602	1 501	23%
állami támogatás	0	0	0	0%
önkormányzati tám.	0	0	0	0%
összes bevétel	13 602	16 547	11 446	69%

Mindkét munkatársunk 2024. február 29-ig szóló határozott idejű kinevezéssel foglalkoztatjuk.

Az egy darab gépjármű fenntartási költsége az éves biztosítási díj: 117.480.Ft. A gépjárművet a régészeti megfigyelésekre és feltárásoknál használjuk elsősorban, de az Intézményen belüli szállításoknál, kiállítási installáció áthelyezésénél, nehezebb tárgyak áthelyezésénél, illetve megbeszélések, konferenciák esetében személyszállításra használjuk.

Jelenleg a régészeti feladatellátás plusz kiadására nincs forrás. Ezt csak önkormányzati támogatással tudná a Múzeum fenntartani, ami többletkiadással jár.

Ugyanakkor – úgy vélem – hiba lenne veszni hagyni egy elkötelezett és áldozatkész szakembergárdát egy átmeneti nehézség miatt. A régészeti feltárásokban -akár a gazdaságban- ciklusok vannak. Vannak jó időszakok, és vannak rosszak. Ezek három-öt-hét éves ciklusok, amelyeket, - akár egy vállalkozásnál – túl kell élni. A Múzeum szakemberei, legyen régész, néprajzos, történész, múzeumpedagógus, restaurátor a szakma szeretete miatt dolgoznak és tevékenykednek, hiszen a magánszférába sokkal többet keresnének. Gyűjtik, keresik, felkutatják, feldolgozzák, bemutatják népünk, országunk kultúráját, hagyományait, emlékeit. Nélkülük nemzetünk, városunk kevesebb lenne nemcsak kulturálisan, de turisztikailag is.

A régészet – megfelelő feltételek mellett – többletbevételt termel még területi múzeum esetében is. Erre példa Gyula, Jászberény, ahol megőrizték, megvédték a kiépült régészeti bázisukat. A megfelelő szakembergárda és feltétel rendszer fenntartása azonban szükséges ehhez.

A régészeti feladatellátás 2024-ben sem lesz önfenntartó a jelenlegi beruházási stop miatt. Azonban a javuló beruházási lehetőségek révén 2025-re ez már nullás, vagy akár „nyereséges” is lehet.

Ezért úgy vélem megfontolandó lenne, hogy érdemes e megszüntetni a két régészeti álláshelyet átmeneti nehézségek miatt.

Mindkét dolgozó határozott idejű kinevezéssel rendelkezik, amely 2024. február 29-n lejár, így munkaviszonyuk csak akkor folytatható, ha a költségvetésben biztosít rá forrást a fenntartó. *Autó*

Mellékelek egy rövid összefoglalót az idén elvégzett régészeti tevékenységről tájékoztatás végett, illetve a pénzügyi teljesítéseket.

Szarvas, 2023. december 8.

Múzeumunk 2019 tavaszán az ország több régészeti intézményéhez hasonlóan csatlakozott a Magyar Nemzeti Múzeum Közösségi Régészeti Programjához. A jelenleg hatályos örökségvédelmi törvényi szabályozás szerint a régészet iránt érdeklődő civilekkel kötött együttműködés kizárólag a múzeum régészeinek szakmai felügyelete és irányítása mellett valósulhat meg. Az önkénteseinkkel közösen szervezett kutatások során beérkezett közel 6000 darab fémlelet tisztítása, fotózása, leltározása és tudományos feldolgozása a múzeumban dolgozó régészekre és régész technikusokra hárul. Szakembereink a régészeti feladatellátás mellett napi szinten ezen régészeti anyag megmentésével foglalkoznak, mely tevékenység komoly szakértelmet és nagy körültekintést igényel. A helyi önkéntesekkel való együttműködésünk során már számos rendkívül jelentősnek mondható eredményről számolhatunk be, mely városunk és múzeumunk jó hírét öregbíti. A teljesség igénye nélkül ezek közül emelnénk ki néhányat:

1. 2019-ben egy elpusztult középkori faluhely műszeres kutatása során **3 darab Luxemburgi Zsigmond aranyforint** került elő 132 darab római és középkori érme mellett.
2. 2020 októberében a múzeum önkéntesei Békésszentandrás közelében egy közel **3000 éves bronzkori leletegyüttesre** bukkantak, melyben a feltárás során több tucatnyi deponált bronztárgyat azonosítottak. A depóleletet restaurálása megtörtént, s annak tudományos feldolgozását jelenleg Dr. Szabó Gábor és Dr. Váczi Gábor az ELTE BTK. bronzkor kutató szakemberei végzik. A kutatók véleménye szerint a leletegyüttes ritkasága és különlegessége miatt európai szintű tudományos érdeklődésre számíthat.
3. 2021 tavaszán műszeres terepkutatás alkalmával egy **előkelő avar harcos színaranyból készült kardszerelékének hat darab díszítőelemét** sikerült összegyűjteni. A restaurálást követően az aranytárgyakból hiteles kardrekonstrukció is elkészült, mely jelenleg is megtekinthető a Szarvas 300 című kiállításunkon.
4. 2021 őszen önkénteseink Szarvas külterületén **két Római kori éremkincsleletre** bukkantak. Egyik **44 darab (II. Constantius)**, a másik pedig **132 db (Valens- I. Valentinianus) IV. századi római érmét** tartalmaz. Az érmék restaurálása, numizmatikai feldolgozását szintén elvégeztük.
5. 2021 telén a középkori Csabacsúd faluhely műszeres kutatása során **470 db. régészeti korú érme és több száz használati tárgy** mellett egy csodaszép **Hunyadi Mátyás arany forint** került elő. A közel 90 hektáron elterülő lelőhely kutatásának eredményeit és a leletanyag válogatott darabjait 2022-ben múzeumunk időszaki kiállításán tekinthették meg a látogatók.
6. 2022 tavaszán a középkori Halásztelek faluhely műszeres kutatása során **10 darab un. friesachi ezüstérméből álló 12 sz.-i erszénylelet** került napvilágra. A meglehetősen ritkának számító érmék között II. Bernhard, VI. Leopold, II. Eberhard és Gurk püspökei által veretett példányokat azonosítottunk. Az érmék a feldolgozást követően a TSM éremtárába kerültek elhelyezésre.
7. 2022 nyarán az Örménykút és Szarvas között fekvő egykori Décse település fémdetektoros kutatása közben egy **816 darabból álló XV. századi szétszántott ezüst éremkincs lelet** látott napvilágot. A **leletegyüttes Hunyadi Mátyás (1458-1490), II. Ulászló (1490-1516), II. Lajos (1516-1526) és I. Ferdinánd (1526-1564) színezüst vereteiből áll.** Az éremanyag restaurálását és azonosítását a múzeum munkatársai végezték el, mely tevékenység több mint négy hónapot vett igénybe. Az éremkincs numizmatikai feldolgozása során az érmék értékbecslése is megtörtént. Az éremanyag jelenlegi **katalógus értéke meghaladja a 2.600.000 Forintot!** Várostörténeti szempontból viszont az eszmei értéke felbecsülhetetlen.
8. 2023. őszen a Halásztelek faluhely megismételt műszeres kutatása során további **256 db. régészeti korú érme, több száz szórvány fémtárgy** mellett egy **III. Ferdinánd (1637-1657)**

király által veretett arany dukát került napvilágra. A leletanyag feldolgozása jelenleg is folyamatban van.

Közösségi Régészeti Programunk során Szarvas város közelében felkutatott közel **3000 darabból álló régészeti korú éremanyag gyűlt össze**. A gyűjtemény az 1. századtól a 18. századig csaknem 2000 év távlatában pontosan datálja a szarvas környékén egykor élt népcsoportok, falvak megtelepedési időszakait. Mindez felbecsülhetetlen értékű tudományos információt jelent városunk és nem utolsósorban a régészeti kutatások számára is.

A fentebb említett éremanyag bemutatásra érdemes és alkalmas példányaikat kiválogatva néhány hónappal **ezelőtt megkezdtük egy numizmatikai éremtár kialakítását**. Ennek során az érmék összes fellelhető tudományos adatai, koordinátái egy numizmatikai katalógus szoftver adatbázisába kerülnek. Az érmék felkutatása során rögzített GPS koordináták felhasználásával egy (nem nyilvános) interaktív műholdas numizmatikai térkép is készül, amely jól használható vizuális információt biztosít a kutatók számára. Az érmék gondosan konzerválva, arra alkalmas műanyag kapszulás tárolókban kapnak elhelyezést, mely rendszer lehetővé teszi a gyors keresést és bármikor rendelkezésre áll az érdeklődők számára. Az éremtárban a mai napig **136 db.** teljesen feldolgozott érme kapott helyet melynek katalógus értéke jelen pillanatban **3.455.700 Ft**. A szarvasi éremtár bővítését napi szinten végezzük, mely nem kis kihívást jelent számunkra, hiszen még **további 1400 érme vár katalogizálásra**.

A Szarvasi Tessedik Sámuel Múzeumban közel öt éve működő Közösségi Régészeti programunk eddigi eredményei a médiában és a sajtóban is rendszeresen megjelentek és országos szakmai körökben is jelentős figyelmet kaptak. A korábban felsorolt leletgyűjtésekből, éremkincsekből és az éremtári anyagból további látványos régészeti kiállítások megrendezését tervezzük. Közös kutatási tevékenységünk során önkénteseink és régészeink gyakran hóban-sárban nyári forróságban olykor szabadidejüket áldozva több száz órát dolgoztak a terepen, melynek kézzelfogható eredményei nemcsak a régészettudomány, de Szarvas számára is felbecsülhetetlen értéket képvisel. A terepi munka a mai napig folyik, s az amúgy pusztulásra ítélt leletek heti rendszerességgel érkeznek a múzeumba, melyek állagmegóvásáról késedelem nélkül gondoskodni kell. Bár ezen örökségvédelmi tevékenység pénzben mérhető bevételt nem termel, mégis olyan értéket teremt, melynél a befektetett pénz és energia hosszútávon minden bizonnyal megtérül. Amennyiben intézményünkben a régészeti osztály felszámolásra kerül, a szakértelmet igénylő feldolgozási munkafolyamatok megszakadnak, ezáltal a múzeummal együttműködő civil önkéntesek és régészeink több éves munkája is jó eséllyel kárba vész.

Régészeink feladatkörébe tartozik továbbá a külsős kutatók anyaggyűjtési igényeinek kielégítése, a meglévő és újonnan bekerülő leletanyag folyamatos digitalizálása és feltöltése a nemzetközi archeológiai adatbázisba.

Szarvas, 2023. december 4.

M44-es megelőző feltárás Tiszakürt-Kondoros részletezőkód: 51-13316-3000	Bevétel							Kiadás							bér járulék dolgoi beruházás felújítás
	2017. évi	2018. évi	2019. évi	2020. évi	2021. évi	2022. évi	2023.09.30-ig	2017. évi	2018. évi	2019. évi	2020. évi	2021. évi	2022. évi	2023.09.30-ig	
	255 265 178	2 040 408	24 483 959	38 506 470	1 014	0	0	19 046 438	12 113 820	0	468 000	0	0	0	
								3 906 778	2 205 564	0	69 606	0	0	0	
								204 698 108	2 194 613	21 335 299	30 002 272	1 377 926	0	0	
								771 424	103 996	77 561	0	0	0	0	
összesen	255 265 178	2 040 408	24 483 959	38 506 470	1 014	0	0	246 331 624	16 617 993	21 412 860	30 539 878	1 377 926	0	0	
összesen 2017-2023.09.30-ig	320 297 029							316 280 281							
Lezárult:	4 016 748														

M44-es régészeti megfigyelés Tiszakürt-Kondoros részletezőkód: 51-13317-3000	Bevétel							Kiadás							bér járulék dolgoi beruházás felújítás
	2017. évi	2018. évi	2019. évi	2020. évi	2021. évi	2022. évi	2023.09.30-ig	2017. évi	2018. évi	2019. évi	2020. évi	2021. évi	2022. évi	2023.09.30-ig	
	5 181 600	584 885	0	0	0	0	0	2 560 329	400 000	0	0	0	0	0	
								561 754	86 750	0	0	0	0	0	
								821 965	25 208	94 554	0	0	0	0	
								0	0	0	0	0	0	0	
összesen	5 181 600	584 885	0	0	0	0	0	3 944 048	511 958	94 554	0	0	0	0	
összesen 2017-2023.09.30-ig	5 766 485							4 550 560							
Lezárult:	1 215 925														

M44-es megelőző feltárás Kondoros-Békéscsaba részletezőkód: 51-13325-3000	Bevétel							Kiadás							bér járulék dolgoi beruházás felújítás
	2017. évi	2018. évi	2019. évi	2020. évi	2021. évi	2022. évi	2023.09.30-ig	2017. évi	2018. évi	2019. évi	2020. évi	2021. évi	2022. évi	2023.09.30-ig	
	0	70 919 472	27 966	28 949 526	0	0	0	0	14 449 560	10 745 200	2 736 000	0	0	0	
								0	2 624 610	1 825 803	430 920	0	0	0	
								0	54 453 005	1 057 624	11 445 779	0	0	0	
								0	82 998	77 559	4 999	0	0	0	
összesen	0	70 919 472	27 966	28 949 526	0	0	0	0	71 610 173	13 706 186	14 617 698	0	0	0	
összesen 2017-2023.09.30-ig	99 896 964							99 934 057							
Lezárult:	-37 093														

M44-es régészeti megfigyelés Kondoros-Békéscsaba részletezőkód: 51-13326-3000	Bevétel							Kiadás							bér járulék dolgoi beruházás felújítás
	2017. évi	2018. évi	2019. évi	2020. évi	2021. évi	2022. évi	2023.09.30-ig	2017. évi	2018. évi	2019. évi	2020. évi	2021. évi	2022. évi	2023.09.30-ig	
	0	2 504 440	1 194 018	0	5 586	0	0	0	355 500	190 000	0	0	0	0	
								0	65 900	36 850	0	0	0	0	
								0	551 262	80 791	0	0	0	0	
								0	0	0	0	0	0	0	
összesen	0	2 504 440	1 194 018	0	5 586	0	0	0	972 662	317 641	0	0	0	0	
összesen 2017-2023.09.30-ig	3 704 044							1 290 303							
Lezárult:	2 413 741														

III. Bánya részletezőkód: 51-13318-3000	Bevétel							Kiadás							bér járulék dolgoi beruházás felújítás
	2017. évi	2018. évi	2019. évi	2020. évi	2021. évi	2022. évi	2023.09.30-ig	2017. évi	2018. évi	2019. évi	2020. évi	2021. évi	2022. évi	2023.09.30-ig	
	5 738 317	12 457 056	1 607 832	0	0	0	0	1 439 500	1 600 000	74 000	0	0	0	0	
								299 761	291 818	13 962	0	0	0	0	
								620 640	5 176 559	222 591	0	0	0	0	
								0	0	0	0	0	0	0	
összesen	5 738 317	12 457 056	1 607 832	0	0	0	0	2 559 901	7 070 377	310 553	0	0	0	0	
összesen 2017-2023.09.30-ig	19 803 205							9 940 831							
Lezárult:	9 862 374														

Egyéb régészet kisebbrégészeti munkák részletezőkód: 51-13309-3000 részletezőkód: 51-13334-3000	Bevétel							Kiadás							bér járulék dolgoi beruházás felújítás
	2017. évi	2018. évi	2019. évi	2020. évi	2021. évi	2022. évi	2023.09.30-ig	2017. évi	2018. évi	2019. évi	2020. évi	2021. évi	2022. évi	2023.09.30-ig	
	1 515 849	322 182	1 821 776	2 313 108	14 908 908	1 548 303	1 501 450	10 000	117 500	930 500	4 809 000	5 569 930	8 009 451	6 470 500	
					2 411 730			2 200	22 766	154 974	715 576	816 437	977 767	733 278	
								412 902	205 958	515 029	1 795 611	6 585 588	2 767 222	1 635 749	
								0	0	0	162 279	33 000	0	0	
összesen	3 525 017	322 182	1 821 776	2 313 108	17 320 638	1 548 303	1 501 450	425 102	346 224	1 600 503	7 482 466	13 004 955	11 754 440	8 839 527	
összesen 2017-2023.09.30-ig	29 868 323							43 453 217							
Lezárult:	-13 584 894														

Összes régészet egyenleg

3 886 801

Kiadásokkal
biztosítva

OK, 1.10.2023. 18:28
Kondoros
Békéscsaba

penzügyi ellenjegyzés

2023.10.08. 2023-DEC-08...

aláírás